

Spolufinancované z
programu Európskej únie
Erasmus+

PODKLADY PRE VÝKONNÚ SPRÁVU V RÁMCI TVORBY POLITIKY – JÚL 2020

AKO ZLEPŠIŤ MIERU ABSOLVOVANIA A HODNOTENIE ŠKÁLOVATEĽNÝCH ONLINE KURZOV PRE UČITEĽOV

ZISTENIA Z EXPERIMENTÁLNEJ POLITIKY TEACHUP

Vydavateľ:

European Schoolnet
(EUN Partnership AISBL)
Rue de Trèves 61
1040 Brusel – Belgicko
www.europeanschoolnet.org

Autori:

Patricia Wastiauová, *European Schoolnet*
Benjamin Hertz, *European Schoolnet*
Katja Engelhardtová, *European Schoolnet*

Editor:

Roger Blamire, *European Schoolnet*

Dizajn a DTP:

Jessica Massiniová, *European Schoolnet*
Andrea Panizzaová, *European Schoolnet*

Vydané v júli 2020

Na citáciu tejto správy:

European Schoolnet (2020), Ako zlepšiť mieru absolvovania a hodnotenie škálovateľných online kurzov pre učiteľov – Zistenia z experimentálnej politiky TeachUP, European Schoolnet, Brusel

Toto dielo je licencované podľa licencie CC BY-NC-SA 4.0. Kópia tejto licencie je dostupná na adrese creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0.

Podakovania

Ďakujeme všetkým tým, ktorí prispeli k úspešnému výsledku experimentálnej politiky TeachUP, a to najmä pätnástim národným partnerom a mnohým zúčastneným učiteľom, študentom učiteľstva, moderátorom a poskytovateľom podpory, Alexandrovi Kirchbergerovi, ktorý koordinoval projekt s podporou Antoina Bilgina v poslednej fáze experimentu.

Autori osobitne vyzdvihujú vynikajúcu prácu Enrica Rettoreho, Davida Azzoliniho a Sonie Marsadrovej z nadácie FBK-IRVAPP (Nadácia Bruna Kesslera – Výskumný inštitút pre hodnotenie verejných politík), vďaka ktorým sa v rámci projektu postupovalo podľa dôslednej metodológie. Štatistická analýza a merané závery umožnili zrozumiteľnú prezentáciu výsledkov širšej verejnosti. Autori takisto ďakujú Janet Looneyovej (Európsky inštitút vzdelávacej a sociálnej politiky – EIESP) za jej prínos pri vyvíjaní koncepčného rámca a interpretácii zistení týkajúcich sa hodnotenia a Karen Triquetovej (Vrij Universiteit v Bruseli) za jej prínos ku koncepčnému rámcu a interpretácii zistení týkajúcich sa sebariadeného učenia sa online.

OBSAH

ZÁUJMY POLITIKY	4
KLÍČOVÉ ZISTENIA	5
MIERA ÚČASTI A ABSOLVOVANIA.....	5
PRÍSTUP VZÁJOMNÉHO V. EXPERTNÉHO HODNOTENIA	5
ORGANIZÁCIA A VÝSLEDKY EXPERIMENTU	6
ZVÝŠENIE MIERY ÚČASTI A ABSOLVOVANIA	8
<i>Testovaný systém personalizovanej podpory</i>	<i>8</i>
<i>Výsledky hodnotenia vplyvu.....</i>	<i>10</i>
VZÁJOMNÉ V. EXPERTNÉ HODNOTENIE	13
<i>Hodnotiaci prístup.....</i>	<i>13</i>
<i>Porovnanie výsledkov vzájomného a expertného hodnotenia.....</i>	<i>13</i>
<i>Zistenia.....</i>	<i>14</i>
ZISTENIA TÝKAJÚCE SA POLITIKY.....	17

Viac podrobností možno nájsť v správach.

Všetky správy možno stiahnuť na webovej stránke TeachUP teachup.eun.org.

- [Hodnotiaca správa TeachUP](#)
- [Implementácia personalizovanej podpory v škálovateľných online kurzoch](#)
- [Vzájomné v. expertné hodnotenie. Ako dosiahnuť fungujúce hodnotenie online vzdelávania pre učiteľov](#)
Tri vyššie uvedené správy obsahujú podrobné glosáre a bibliografie.
- [Správa z Country Dialogue Labs \(Laboratóriá pre dialóg medzi krajinami\)](#)
- [Meniac sa úloha a kompetencie učiteľov: Medzery v poskytovaní vzdelávania učiteľov](#) (konzultačný prieskum a prehľad literatúry)

ZÁUJMY POLITIKY

Aby učители mohli naučiť žiakov, ako si v čoraz komplexnejšom a neistejšom svete sebaisto hľadať správny smer, musia od základov prispôbiť svoje kompetencie a zmeniť svoje postupy. Veľké množstvo pedagógov by uvítalo prípravu, vďaka ktorej by dokázali vytvoriť vzdelávacie prostredie, ktoré dnešní žiaci potrebujú. To je jedným z hlavných dôvodov existencie kontinuálneho profesijného rozvoja a nevyhnutnou podmienkou pregraduálnej prípravy učiteľov, na ktorej sa budujú pevné základy už v profesijných začiatkoch. Z výskumu vyplýva, že účinná profesijná príprava učiteľov často zahŕňa kolaboratívne prístupy a aktívne učenie sa. Takisto sa v ňom zistilo, že nezlučiteľnosť s rozvrhom a náklady na účasť sú dve dôležité prekážky v zapájaní sa do kontinuálneho profesijného rozvoja (TALIS 2018). Z týchto dôvodov venujú tvorcovia vzdelávacej politiky už niekoľko rokov pozornosť poskytovaniu online kurzov, ktoré vo veľkom rozsahu ponúkajú prístup ku kontinuálnemu profesijnému rozvoju, ako sú hromadné otvorené online kurzy (MOOC), a ktoré zahŕňajú kolaboratívne a aktívne učenie sa flexibilným spôsobom a za primeranú cenu.

Poskytovanie takejto škálovateľnej online prípravy však neustále naráža na jeden problém, ktorý zabraňuje jej rozsiahlemu zavedeniu – nízka miera absolvovania. Existujú dva dôvody, že

online vzdelávanie si vyžaduje aspoň základnú úroveň digitálnych kompetencií na orientovanie sa vo vzdelávacom online prostredí a schopnosť riadiť vlastné učenie sa, ktoré nie sú samozrejmosťou. Ďalšou výzvou v oblasti škálovateľných online kurzoch pre učiteľov je model hodnotenia použitý na meranie učenia sa účastníkov.

Cieľom experimentálnej politiky TeachUP bolo riešenie problému nízkej miery absolvovania online kurzov testovaním modelu podpory v škálovateľnom vzdelávacom prostredí, v rámci ktorého sa ponúkal systém personalizovanej podpory, ktorý môže fungovať vo veľkom a je navrhnutý tak, aby učiteľom a študentom učiteľstva s nízkou úrovňou digitálnej kompetencie a schopnosti riadiť vlastné učenie sa pomáhal ťažiť z ponúkaného vzdelávania.

Ďalším cieľom experimentálnej politiky TeachUP bolo takisto lepšie porozumieť rozdielom medzi výsledkami vzájomného a odborného hodnotenia a spôsobu, ako ich vnímajú a oceňujú učители a študenti učiteľstva.

KĽÚČOVÉ ZISTENIA

MIERA ÚČASTI A ABSOLVOVANIA

Systém personalizovanej podpory zavedený v projekte TeachUP mal výrazný a pozitívny vplyv na prihlásených učiteľov zo zúčastnených členských štátov EÚ. U účastníkov kurzu, na ktorých bola táto podpora zameraná, bola pravdepodobnosť absolvovania kurzu 42 % v porovnaní s 32 % účastníkov, ktorým nebola poskytnutá táto podpora.

Rovnaký systém personalizovanej podpory však nemal žiadny vplyv na učiteľov z povolania v Turecku.

Ovplyvnil študentov učiteľstva s predchádzajúcimi skúsenosťami s online vzdelávaním (t. j. tých, ktorí za posledné tri roky absolvovali

aspoň jeden kurz ročne) a mal nepriamy vplyv (takisto aj u učiteľov) v súvislosti s o niečo nižšou tendenciou požiadať iných o pomoc pri riešení problémov počas kurzov.

Systém personalizovanej podpory zavedený v projekte TeachUP mal nepriamy pozitívny vplyv na schopnosť učiteľov riadiť vlastné učenie sa. Čím viac kurzov učiteľ absolvoval v rámci experimentálnej politiky TeachUP, tým bol schopnejší nastaviť si svoje učebné ciele a bola uňho menšia pravdepodobnosť vyhľadávania pomoci iných pri riešení problémov, ktoré sa vyskytli počas online kurzu, t. j. stal sa z neho nezávislejší učiaci sa.

PRÍSTUP VZÁJOMNÉHO V. EXPERTNÉHO HODNOTENIA

Bol zaznamenaný súlad medzi počtami bodov od kolegov a od expertov, hoci kolegovia udeľovali o niečo vyšší počet bodov ako experti.

Hodnotenia prípravy na vyučovaciu hodinu rovnakého učiteľa od rôznych kolegov sa vo všeobecnosti zhodovali, hoci sa mierne líšili.

Spätná väzba k záverečnému zadaniu pre učiteľov v kurze bola zvyčajne menej podrobná, pričom obsahovala menej návrhov na zlepšenie a bola o niečo pozitívnejšia ako spätná väzba poskytnutá expertmi.

Učitelia oceňovali hodnotenia získané od kolegov, rovnako ako od expertov a oba druhy považovali za spravodlivé, užitočné a určitým spôsobom dopĺňajúce sa.

ORGANIZÁCIA A VÝSLEDKY EXPERIMENTU

V roku 2017 začalo 17 partnerov zastupujúcich verejné orgány, poskytovateľov pregraduálnej prípravy a poskytovateľov vzdelávania a profesijného rozvoja učiteľov a organizácie zamerané na výskum hodnotenia, experimentálnu politiku TeachUP vybranú a spolufinancovanú zo zdrojov Európskej komisie v rámci Kľúčovej akcie 3: Experimenty politiky programu Erasmus+.

V rámci projektu TeachUP bol vyvinutý systém personalizovanej podpory pozostávajúci z e-mailov s personalizovanou pomocou a ponukou podpory, ktorý sa aktivoval v závislosti od predchádzajúcich skúseností účastníkov kurzu a ich správania počas kurzu. Keďže podpora bola navrhnutá pre škálovateľné prostredie, jej ponuka bola veľmi cieleňá a zameraná len na tých, u ktorých bola pravdepodobnosť, že ju najviac potrebujú, a nebola to všeobecná ponuka určená všetkým účastníkom kurzu.

Tento systém bol zavedený na online kurzoch týkajúcich sa štyroch oblastí učiteľských kompetencií súvisiacich s meniacou sa úlohou učiteľa a žiakov: formatívne hodnotenie, personalizované učenie, kolaboratívne učenie a kreativita. Témy boli stanovené na základe prieskumu v organizáciách zaoberajúcich sa pregraduálnou prípravou a kontinuálnym

profesijným rozvojom učiteľov o témach žiadaných v rámci online vzdelávacích kurzov, ako aj na základe prehľadu literatúry venovanej meniacej sa úlohy učiteľov v rámci stanovených tém.

Každý kurz trval tri a pol týždňa a predstavoval úvod do špecifickej pedagogickej koncepcie a jej základnej teórie, po ktorom nasledovali príklady a nápady na praktickú realizáciu tohto prístupu. Na konci každého kurzu vypracovali účastníci prípravu na vyučovaciu hodinu zohľadňujúcu ich možnosti vo vyučovaní, ktorá obsahovala nápady zozbierané počas kurzu.

Tieto štyri kurzy boli dostupné vo všetkých desiatich jazykoch krajín zapojených do TeachUP. Model vzdelávania v kurzoch bol zameraný na prax, individuálnu a spoločnú reflexiu, budovanie poznatkov, spoluprácu, ako aj nadväzovanie kontaktov a diskusií v spojení s poučným obsahom. Obsah kurzu sa skladal z rôznych druhov materiálov, medzi ktoré patrili videá z pozorovaní v triedach, rozhovory s učiteľmi a žiakmi, snímky z monitorov a krátke prakticky zamerané prezentácie výskumníkov.

**FORMATÍVNE
HODNOTENIE**

ako lepšie
porozumieť
učebným
procesom
svojich žiakov
a akosa najlepšie
prispôbiť
ich učebným
potrebám

**2. októbra –
26. októbra 2018**

**PERSONALIZO-
VANÉ UČENIE**

skúmanie spôsobu,
ako podporiť žia-
kov, aby vzali svoje
učenie do vlast-
ných rúk

**15. januára –
8. februára 2019**

**KOLABORATÍV-
NE UČENIE**

skúmanie aktivít
a nástrojov, ktoré
umožňujú plod-
nú a zmyslupnú
spoluprácu medzi
žiakmi

**26. februára –
22. marca 2019**

KREATIVITA

skúmanie
spôsobov, ako
rozvíjať kreatívne
myslenie žiakov

**7. mája –
31. mája 2019**

OBRÁZOK 1: SÉRIA KURZOV TEACHUP

Vplyv systému personalizovanej podpory sa testoval v praxi na vzorke viac ako 4 000 náhodne vybraných učiteľov a študentov učiteľstva rozdelených do experimentálnej a kontrolnej skupiny. Testovanie prebiehalo v 10 krajinách (Rakúsko, Maďarsko, Grécko, Estónsko, Malta, Litva, Portugalsko, Španielsko, Slovensko, Turecko) od októbra 2018 do mája 2019.

S cieľom nájsť odpoveď na otázku, či je vzájomné hodnotenie prijateľnou formou hodnotenia na online kurzoch, sa v rámci projektu TeachUP porovnávali vzájomné

a expertné hodnotenia 106 náhodne vybraných prác z tretieho kurzu TeachUP a ich autori boli požiadaní, aby vyplnili krátky prieskum.

Analyzované údaje pramenili z prieskumov a zo samotnej kurzovej platformy. Na obohatenie kvantitatívnej analýzy sa získavala spätná väzba od kľúčových zainteresovaných strán a spätná väzba zo skupinových stretnutí počas troch seminárov – „Country Dialogue Labs“ (Laboratória pre dialóg medzi krajinami) – v každej testovanej krajine.

ZVÝŠENIE MIERY ÚČASTI A ABSOLVOVANIA

TESTOVANÝ SYSTÉM PERSONALIZOVANEJ PODPORY

Cieľom personalizovanej podpory realizovanej na kurzoch TeachUP bolo poskytnúť pomoc tým účastníkom, ktorí ju najviac potrebovali a u ktorých bolo najväčšie riziko nedokončenia, aby sa zvýšila miera účasti na kurze a miera absolvovania. Keďže však bolo cieľom poskytovať podporu v škálovateľnom prostredí, ponúkala sa veľmi cielene a nie všetkým účastníkom. Preto sa na určenie účastníkov, u ktorých sa predpokladalo, že najviac potrebujú pomoc, a majú tak nárok na personalizovanú podporu, používali účastnícke profily a údaje z platformy o postupe v kurze. Nasledujúci obrázok ilustruje použitý prístup:

OBRAZOK 2: ŠKÁLOVATEĽNÁ PERSONALIZOVANÁ PODPORA

S cieľom zmerať vplyv personalizovanej podpory na mieru účasti na kurze sa v rámci projektu TeachUP porovnala skupina, ktorá ju dostávala (experimentálna skupina) a skupina, ktorá ju nedostávala (kontrolná skupina).

Systém personalizovanej podpory sa zakladal na koncepcii intervencií spočívajúcich v spúšťačoch, ktoré určili, ktorí účastníci kurzu majú nárok na personalizovanú podporu (napríklad nedostatok skúseností s online vzdelávaním) súvisiacu s opatreniami zameranými na osobitné charakteristické prvky spúšťača (napríklad e-mail zdôrazňujúci zdroje, ktoré môžu pomôcť uspieť v online vzdelávaní, a ponuka osobného videohovoru, počas ktorého sa účastníkovi „predstavi“ kurzové rozhranie).

Správy mali byť prispôbené tak, aby zohľadňovali profil a postup účastníka. Spúšťače a opatrenia boli určené na základe cieľa zásahu, ktorý sa zameriaval na podnietenie účastníkov, aby začali kurz, dokončili kurz alebo zvýšili svoju spokojnosť s kurzom.

Opatrenia vykonávali poskytovatelia personalizovanej podpory (skúsení učitelia alebo školitelia učiteľov), z ktorých bola každému priradená kurzová skupina skladajúca sa najviac zo sto účastníkov. Poskytovatelia podpory vykonávali kontro-

ly v určitom čase pred kurzom a počas neho, aby videli, ktorí účastníci z ich skupiny majú nárok na ponuku podpory. Vďaka tomuto nástroju poskytovatelia podpory takisto videli celý súbor odpovedí účastníka na vstupný prieskum, ktorý ponúkal

podrobný prehľad profilov účastníkov, ich názorov a úrovne sebaistoty.

V rámci experimentu sa vytvorilo celkovo deväť intervencií. Tieto intervencie sa zakladali na výskume, v ktorom sa zistilo, ktoré charakteristické prvky alebo konanie účastníkov kurzu majú vplyv na pravdepodobnosť absolvovania kurzu. Okrem toho sa intervenciami riešili kľúčové prvky modelu vzdelávania a harmonogramu kurzov, ktoré boli pre učiacich sa zložitejšie a potenciálne

problematickejšie, ako napríklad schopnosť riadiť vlastné učenie sa.

Niektoré intervencie ponúkali účastníkom, ktorý spĺňal podmienky, príležitosť dohodnúť si osobný video-rozhovor, zatiaľ čo iné jednoducho poskytovali ďalšiu pomoc alebo v niektorých prípadoch spätnú väzbu. Všetky intervencie sa vykonávali proaktívne a zahŕňali možnosť účastníkov vyhľadať v prípade otázok pomoc poskytovateľa podpory.

INTERVENCIA	ZÁKLADŇA SPŮŠŤAČOV	CIEĽ	VÝSKYT
1 – 4	Informácie v kurzovom profile	Absolvovanie kurzu	3 532
5	Správanie na kurzovej platforme – nezačatie modulu do 5 dní po začiatku	Začiatok kurzu	3 692
6 – 9	Správanie na kurzovej platforme	Absolvovanie a spokojnosť	718

TABUĽKA 1: POČET INTERVENCIÍ AKTIVOVANÝCH POČAS TESTOVANIA

Intervencie založené na účastníckych profiloch a na skutočnosti, že účastník nezačal modul do piatich dní po spustení, celkovo predstavovali 91 % všetkých intervencií, čo dokazuje, že cesta od prihlásenia k začatiu kurzu je pri skúmanej populácii kritická a vyžaduje si v online kurzoch osobitnú pozornosť.

Značný podiel účastníkov bol identifikovaný ako „rizikový“, pokiaľ ide o nedokončenie kurzov, z dôvodu kombinácie obmedzených predošlých skúseností s online vzdelávaním, nízkej úrovne digitálnej kompetencie alebo slabej schopnosti riadiť vlastné učenie sa.

Zo všetkých zásahov uskutočnených poskytovateľmi podpory viedlo len 6 % k určitej reakcii zo strany kontaktovaného účastníka (reakcia nebola povinná). Nízku mieru prijatia ponuky podpory možno čiastočne vysvetliť nepresným výberom účastníkov, ktorí najviac potrebovali pomoc, hoci výber bol počas testovania prispôsobený úspešným zavedením dodatočnej intervencie s použitím údajov z prvých troch kurzov, aby sa lepšie identifikovali tí, u ktorých bola vyššia pravdepodobnosť nedokončenia.

VÝSLEDKY HODNOTENIA VPLYVU

Systém personalizovanej podpory zavedený v projekte TeachUP mal výrazný a pozitívny vplyv na prihlásených učiteľov z členských štátov EÚ. U účastníkov kurzu, ktorí dostali ponuku personalizovanej podpory, bola pravdepodobnosť absolvovania kurzu 42 % v porovnaní s 32 % účastníkov z kontrolnej skupiny.

Poznámka: Stĺpce pre kontrolnú a experimentálnu skupinu vyjadrujú priemernú pravdepodobnosť absolvovania kurzu u prihlásených učiteľov.

Celkový vplyv sa zakladal na dvoch rôznych mechanizmoch:

- Na intervenciách založených na profiloch účastníkov (napr. nízka úroveň digitálnej kompetencie, žiadna predchádzajúca skúsenosť s online

GRAF 1: VPLYV EXPERIMENTU NA UČITEĽOV Z POVOLANIA Z KRAJÍN TEACHUP V EÚ

kurzmi, nízke očakávania v súvislosti s absolvovaním kurzu), ktoré ovplyvnili absolvovanie kurzu u tých, ktorí ho začali,

- na intervenciách založených na správaní účastníkov na kurzovej platforme (najmä intervencie týkajúce sa tých, ktorí nezačali), ktoré mali vplyv na začatie kurzu.

Z kvalitatívnych podkladov zo špecializovaných skupín a nadväzných seminárov s účastníkmi kurzu, sprostredkovateľmi podpory, školiteľmi učiteľov a inými zainteresovanými stranami vyplýva, že išlo o súbor spolu pôsobiacich dynamík, ktoré ovplyvňovali rôznych používateľov v rôznej miere:

- Pocit „kontroly“ – Prispôsobené správy, ktoré účastníci dostávali, u nich vyvolávali pocit, že ich niekto sleduje, čo motivovalo niektorých účastníkov, aby pokračovali v kurze, pretože ich postup alebo absenciu niekto kontro-

loval, ale je možné, že na iných účastníkov to malo opačný účinok.

- Pocit, že „nie som sám“ – Pocit účastníkov, že ich niekto sleduje, ktorý vnímali tak, že im niekto pomáha a usmerňuje ich, čo motivovalo účastníkov, aby pokračovali.
- Ponuka personalizovanej podpory ako „podnet“ – Zaúčinkovala ako pripomenka a podnet k vykonaniu určitých vecí, na ktoré účastník zabudol.
- Personalizovaná ponuka podpory ako „usmernenie“ – Riešila otázky a potreby tých, ktorí boli kontaktovaní, a to najmä u tých, ktorí zareagovali konkrétnymi otázkami alebo problémami (napr. kde a kedy odovzdať prácu na kurze).

Rovnaký systém personalizovanej podpory však nemal žiadny vplyv na učiteľov v Turecku. Tento výsledok možno vysvetliť odlišným profilom zúčastnených tureckých učiteľov v porovnaní s ich kolegami z iných krajín TeachUP. Tureckí učitelia mali menej skúseností s online kurzmi, bola u nich väčšia pravdepodobnosť, že očakávajú formálne uznanie absolvovania kurzu TeachUP a že nemajú magisterský titul, boli mladší a prevažne muži. Okrem toho je možné, že vplyv personalizovanej podpory oslabil rozdiely v spôsobe, akým sa kurzy realizovali v Turecku – napr. moderátor kurzov bol mimoriadne aktívny a skúsený.

Systém personalizovanej podpory mal vplyv len na študentov učiteľstva (zo všetkých zúčastnených krajín) s predchádzajúcimi skúsenosťami s online vzdelávaním (t. j. tých, ktorí za posledné tri roky absolvovali aspoň jeden kurz ročne) a mal nepriamy vplyv (takisto aj u učiteľov) v súvislosti s o niečo nižšou tendenciou požiadať iných počas kurzov o pomoc. Z tohto zistenia vyplýva, že aspoň minimálna predchádzajúca skúsenosť s online školeniami je predpokladom toho, že študenti učiteľstva využijú personalizovanú podporu ponúkanú v rámci projektu TeachUP v porovnaní s tými, ktorí nemajú takúto skúsenosť.

Systém personalizovanej podpory používaný v projekte TeachUP mal nepriamy pozitívny vplyv na schopnosť učiteľov riadiť vlastné učenie sa. Čím viac kurzov učiteľ absolvoval počas experimentálnej politiky TeachUP, tým bol schopnejší nastaviť si svoje učebné ciele a bola uňho menšia pravdepodobnosť vyhľadávania pomoci iných pri riešení problémov, ktoré sa vyskytli počas online kurzu, t. j. stal sa z neho nezávislejší učiaci sa.

Prekvapivé je, že zo všetkých intervencií spočívajúcich v ponúknutí pomoci zo strany poskytovateľov podpory viedlo len 6 % k určitej reakcii zo strany kontaktovaného účastníka. Túto veľmi nízku mieru prijatia ponuky podpory možno čiastočne vysvetliť nepresným výberom účastníkov, ktorí najviac potrebovali pomoc. Čiastočne to platilo aj v prípade prvých troch kurzov, kedy boli pri výbere

identifikovaní mnohí účastníci, ktorí na základe porovnania ekvivalentných profilov v kontrolnej skupine v skutočnosti nepotrebovali ponúkanú podporu (t. j. nebola u nich vysoká pravdepodobnosť, že kurz nedokončia). Tento problém sa v poslednom kurze riešil zavedením dodatočnej intervencie s použitím údajov z predchádzajúcich kurzov, aby sa identifikovali tí, u ktorých bola vyššia pravdepodobnosť nedokončenia. Zatiaľ čo v prvých troch kurzoch bola u účastníkov identifikovaných ako tých, ktorí potrebujú pomoc, miera absolvovania nižšia, ale nie výrazne, nízka miera absolvovania u účastníkov

identifikovaných ako tých, ktorí potrebujú pomoc, bola výrazná v poslednom kurze, čo naznačuje, že výber bol presnejší. Diskusie počas špecializovaných skupín a spätná väzba od sprostredkovateľov podpory poukázali na ďalšie dôvody, ktoré sa môžu podieľať na nízkej miere prijatia ponuky podpory, ako napríklad nedostatok personalizovaných správ odoslaných poskytovateľmi podpory, obmedzené používanie e-mailov na kontaktovanie účastníkov a nedostatočná znalosť online prostredí alebo osobných stretnutí s účastníkmi.

VZÁJOMNÉ VERZUS EXPERTNÉ HODNOTENIE

HODNOTIACI PRÍSTUP

S cieľom zistiť, či je vzájomné hodnotenie použiteľným prístupom k hodnoteniu učebných výsledkov v škálovateľných online kurzoch pre učiteľov - a vhodnou alternatívnou expertného hodnotenia, boli porovnané výsledky vzájomného a expertného hodnotenia záverečných kurzových zadaní.

V krátkom prieskume autori náhodne vybraných príprav na vyučovanie takisto odpovedali na otázku, ako hodnotili svoj učebný proces na kurze vo všeobecnosti a spravodlivosť a užitočnosť rôznych druhov hodnotenia použitých na kurze – sebahodnotenia (nepovinné), vzájomného hodnotenia a expertného hodnotenia. Dotazník vyplnilo 71 autorov príprav na vyučovacie hodiny.

Okrem toho sa uskutočnili online konzultácie s odbornými hodnotiteľmi z Estónska, Maďarska, Španielska a Portugalska o ich názore na prípravy na vyučovacie hodiny, ako aj na hodnotiaci proces.

POROVNANIE VÝSLEDKOV VZÁJOMNÉHO A EXPERTNÉHO HODNOTENIA

Porovnávali sa vzájomné a expertné hodnotenia 106 náhodne vybraných príprav na vyučovacie hodiny. Tieto odovzdali účastníci kurzu ako svoju záverečnú prácu v rámci kurzu TeachUP o kolaboratívnom učení (február – marec 2019). Učitelia aj experti používali rovnaký zoznam hodno-

tiacich kritérií a formuláre a udeľovali počty bodov v ôsmich hodnotiacich kategóriách, ako aj kvalitatívnu spätnú väzbu.

ZOZNAM HODNOTIACICH KRITÉRIÍ POUŽITÝ UČITEĽMI A EXPERTMI

Zoznam kritérií obsahoval osem kategórií vysokokvalitných príprav na vyučovacie hodiny:

1. Kultúra v triede podporujúca kolaboráciu
2. Metódy na rozvíjanie žiackej iniciatívy
3. Efektívne prvky spolupráce
4. Hodnotenie kolaboratívneho učenia
5. Nástroje na kolaboratívne učenie
6. Súlad s učebnými cieľmi
7. Rôznorodosť aktivít
8. Rovnováha medzi individuálnou a skupinovú prácou

Pri každej kategórii sa počet bodov pohyboval od 1 („príprava na vyučovaciu hodinu si vyžaduje v tejto oblasti ešte veľa práce“) do 4 („uprýprava na vyučovaciu hodinu plán je v tejto oblasti vynikajúca“), pričom sa ku každej úrovni poskytoval opis.

Takisto bol uvedený príklad osvedčeného postupu pre kvalitatívnu spätnú väzbu.

Cieľom porovnania bolo zhodnotiť spoľahlivosť počtu bodov, t. j. či sa záverečné počty bodov udelené expertmi a kolegami (každú prípravu na vyučovaciu hodinu hodnotili najviac traja učители) zhodovali u hodnotiacich

expertov aj učiteľov, ako aj zhodnotiť kvalitu a užitočnosť spätnej väzby.

V rámci štatistickej analýzy sa porovnávali počty bodov z hodnotenia, ako aj kvalitatívna spätná väzba od expertov a kolegov.

NA POROVNANIE SPOĽAHLIVOSTI POČTOV BODOV Z HODNOTENIA:

- Najprv bol pre každé zadanie vypočítaný priemerný počet bodov v ôsmich hodnotiacich kategóriách. Najprv bol pre každé zadanie vypočítaný priemerný počet bodov v ôsmich hodnotiacich kategóriách.
- Potom bol vypočítaný priemerný počet bodov, ktorý získala jedna príprava na vyučovaciu hodinu od viacerých kolegov.
- Následne bol vypočítaný a porovnaný celkový počet bodov zo všetkých vzájomných a expertných hodnotení.

NA POROVNANIE KVALITY A UŽITOČNOSTI POZNÁMOK ZO SPÄTNEJ VÄZBY SA ANALÝZA ZAMERIAVALA NA:

- ich celkový tón,
- ich dĺžka,
- aké konštruktívne boli (napr. obsahovali konkrétne zlepšovacie návrhy).

Všeobecný predpoklad bol, že spätná väzba, ktorá má určitú dĺžku a pozitívny tón a je konštruktívna (vrátane konkrétnych zlepšovacích návrhov), bude osoba, ktorá ju prijíma, pravdepodobne vnímať ako užitočnú.

ZISTENIA

- **Existuje súlad medzi počtami bodov z hodnotení od kolegov a od expertov.**
 - Hoci boli oba veľmi vysoké, počty bodov od kolegov boli napriek tomu systematicky vyššie ako od expertov, a to celkovo pri celom zozname kritérií,

ako aj pri každej z ôsmich hodnotiacich kategórií. Kolegovia udeľovali priemerný počet bodov 3,6 a experti 3,2 (zo 4). Toto zistenie potvrdzujú predchádzajúce výskumné výsledky.

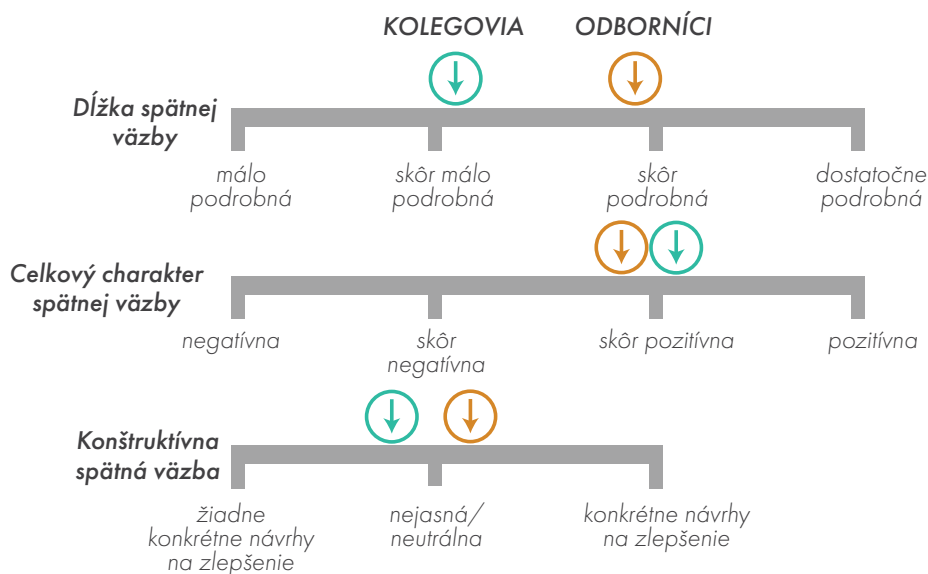
- Tento malý, ale štatisticky významný rozdiel bol výraznejší,

keď experti udeľovali nižšie počty bodov, a to najmä pri prípravách na vyučovaciu hodinu študentov učiteľstva.

- Rozdiel možno vysvetliť vyššími očakávaniami expertov z dôvodu hlbšej znalosti témy, nedostatkom hodnotiacej kultúry u kolegov a istoty v téme a ich snahou o povzbudenie.

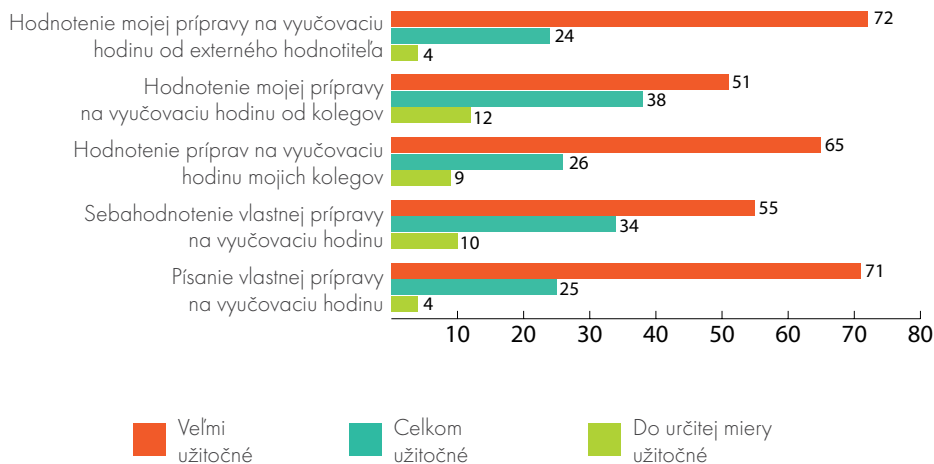
- Spätná väzba od expertov obsahovala konkrétnejšie návrhy na zlepšenie a bola dlhšia, čo pravdepodobne vyplývalo z väčšej schopnosti, skúseností a efektívnosti expertov v súvislosti s poskytovaním hodnotenia ako ich bežnej pracovnej činnosti (a takisto sa k tomu v rámci projektu TeachUP zmluvne zaviazali).

- **Spätná väzba kolegov bola zvyčajne menej podrobná, menej konštruktívna a o niečo pozitívnejšia** ako spätá väzba poskytnutá expertmi.

OBRÁZOK 3: ZNAKY VZÁJOMNEJ A EXPERTNEJ KVALITATÍVNEJ SPÄTNEJ VÄZBY K UČITEĽSKÝM PRÍPRAVÁM NA VYUČOVACIU HODINU

- **Hodnotenia rovnakého učiteľa od rôznych kolegov sa vo všeobecnosti zhodovali**, hoci sa mierne líšili.
- **Hodnotenia od expertov aj kolegov boli spravídla vnímané ako užitočné a spravídla**, pričom miera zhody v súvislosti so spravídlosťou vzájomného hodnotenia bola vyššia.
 - Odpovede na otázky o užitočnosti všeobecne a v prípade pravdepodobnosti účasti na budúcich kurzoch neodhali- li jasné preferencie expertného ani vzájomného hodnotenia.
 - Keď sa však mali vyjadriť k užitočnosti jednotlivých hodnotiacich aktivít pre svoje učenie sa na kurzoch TeachUP, 72 % účastníkov považovalo expertné hodnotenie za veľmi užitočné v porovnaní s len 51 % účastníkov, ktorí považovali hodnotenie od kolegov za veľmi užitočné. Zaujímavé bolo, že 65 % považovalo hodnotenie prípravy na vyučovaciu hodinu svojich kolegov za veľmi užitočné.

GRAF 2: POČET UČITEĽOV, KTORÍ POVAŽOVALI UDELENÉ CELKOVÉ HODNOTENIE ZA UŽITOČNÉ PRE SVOJE UČENIE SA

ZISTENIA TÝKAJÚCE SA POLITIKY

Experiment TeachUP ukázal, že je možné zlepšiť mieru účasti a absolvovania na škálovateľných online kurzoch pre učiteľov prostredníctvom podpornej infraštruktúry, ktorá učiacim sa ponúka personalizovanú pomoc spôsobom, ktorý možno rozsahom prispôbiť veľkému počtu účastníkov kurzu. Z tohto zistenia vyplýva päť oblastí možností podporných postupov¹

1. Zhromažďovanie špecifických údajov o účastníkoch ako jednotlivcoch s cieľom prispôbiť poskytovanú podporu.

V experimente TeachUP boli aspoň dva zdroje údajov, ktoré možno ľahko replikovať – povinný prieskum ako podmienka prihlásenia sa a údaje z platformy poskytujúce informácie o postupe v moduloch kurzu. Takéto používanie údajov naznačuje, že údaje by nemali byť anonymné, v dôsledku čoho vstupuje do hry ochrana osobných údajov.

Bez ďalšieho preskúmania je ťažké presne stanoviť, ktoré údaje sa majú získať a následne použiť cieľovým

a presným spôsobom. Používanie údajov zozbieraných v rámci projektu TeachUP o schopnosti riadiť vlastné učenie sa alebo o názoroch na online vzdelávanie, ktoré sa v literatúre identifikujú ako rozhodujúce faktory nedokončenia kurzov, sa napríklad nepotvrdilo ako nezvratné.

2. Oslovenie účastníkov, ktorí ešte nezačali

Ukázalo sa, že systém na oslovenie tých, ktorí ešte nezačali, mal v rámci projektu TeachUP významný vplyv na mieru účasti. Preto sa oplatí hľadať a využívať spôsoby, ako kontaktovať tých, ktorí kurz ešte nezačali.

3. Oslovenie nováčikov v online vzdelávaní.

Podpora nováčikov, u ktorých podľa výskumnej literatúry existuje predpoklad nedokončenia, mala v rámci projektu TeachUP pozitívny vplyv. Kontaktovanie nováčikov v online vzdelávaní je preto príslubom vysokej návratnosti v súvislosti s mierou účasti a absolvovania.

¹ Viac podrobností a diskusií týkajúcu sa tejto časti výsledkov, najmä pokiaľ ide o škálovateľnosť a nákladovú efektívnosť personalizovanej podpory realizovanej v rámci projektu TeachUP, možno nájsť v správe [Implementácia personalizovanej podpory v škálovateľných online kurzoch](#).

4. Vyvolanie pocitu, že ma niekto sleduje.

Pocit účastníkov, že ich niekto sleduje, vyvolal na jednej strane pocit, že ich niekto kontroluje, a na druhej strane pocit, že nie sú sami. Je pravdepodobné, že tieto dve dynamiky, ktoré reprodukujú dynamiku spoločenskej kontroly a podpory v prostredí s osobným kontaktom, vysvetľujú vplyv zaznamenaný v rámci experimentu. Používanie proaktívnych personalizovaných správ bol spôsob, ako vyvolať u účastníkov experimentu TeachUP pocit, že ich niekto sleduje, ale existujú aj iné spôsoby, ako reprodukovať pocit spoločenskej kontroly a podpory, ktoré môžu byť v tejto súvislosti rovnako účinné. Aby sa však zabránilo negatívnym reakciám, používanie osobných údajov musí byť dôkladne zvážené s ohľadom na obavy spojené s ochranou osobných údajov.

5. Zváženie použitia strojových systémov podpory

Hoci nie je jasné, či by strojové systémy dokázali čiastočne reprodukovať dynamiku, ktorá s najväčšou pravdepodobnosťou vyvolala u účastníkov pocit, že ich niekto pozoruje, strojové systémy, by nepochybne mohli prevziať niektoré z vykonávaných procesov testovaných počas experimentu. Platí to najmä z dôvodu nízkej miery

prijatia ponuky podpory. Kombinácia strojových systémov zodpovedných za zasielanie proaktívnych a personalizovaných správ účastníkom a ľudských sprostredkovateľov podpory v zákulisí, ktorí by zbierali prípadné odpovede od účastníkov a nadviazali na ne ponukou podpory, by preto mohla predstavovať veľmi efektívny a zároveň účinný spôsob, ako poskytovať personalizovanú podporu.

Okrem uvedených piatich oblastí v rámci možností podporných postupov by mohli budúce experimenty priniesť zaujímavé výsledky, pokiaľ ide o vplyv ponúkania rôznych podporných systémov na mieru účasti a absolvovania rozsiahlych online kurzov, ako sú kurzy MOOC. Zatiaľ čo sa v rámci projektu TeachUP testoval obsah systému personalizovanej pomoci, proces ponuky tejto pomoci sa netestoval. Ako ešte účinnejšia sa môže preukázať výraznejšia úroveň personalizácie, v ktorej sa zohľadnia preferencie účastníkov týkajúce sa prístupu k dostupnej pomoci, a poskytnutie viacerých možností. Možným spôsobom, ako to dosiahnuť, by bolo opýtať sa účastníkov pred začatím kurzu na ich preferencie v rámci súboru dostupných systémov podpory a následne na základe toho personalizovať podporu ponúkanú počas kurzu.

Hoci prístup vzájomného hodnotenia implementovaný v rámci projektu TeachUP nebol stredobodom tejto experimentálnej politiky a bol hodnotený pomocou

inej metodológie, javí sa ako možnosť použiteľná v škálovateľnom online vzdelávacom prostredí zameranom na učiteľov a potenciálne študentov učiteľstva. Tieto výsledky si vyžadujú, aby boli zavedené tieto možnosti postupu, ktoré zabezpečia priaznivé podmienky:

- **Podpora kultúry hodnotenia,**

v ktorej sa hodnotenie považuje za plnohodnotnú súčasť aktívneho vzdelávacieho procesu, v ktorom učitelia sa (či už učitelia, alebo žiaci) spoločne zodpovedajú za učenie sa a sú dostatočne schopní využiť udelené hodnotenie, t. j. reflektovať a hodnotiť užitočnosť spätnej väzby a čo si z nej vziať, ako aj poskytovať hodnotenie iným, t. j. zabezpečiť, aby bolo hodnotenie vyvážené a formulované takým spôsobom, aby podporovalo učenie sa a motiváciu neustále sa zlepšovať. Porozumenie rôznym formám hodnotenia (vzájomné hodnotenie, sebahodnotenie, formatívne hodnotenie, súhrnné hodnotenie), ich účelu a očakávanému prínosu je súčasťou tejto kultúry a môže zmenšiť priepasť medzi odbornými a začínajúcimi hodnotiacimi (čo je prípad väčšiny učiteľov zapojených do vzájomného hodnotenia, ktorí sú nováčikmi v oblasti hodnotenia iných učiteľov, hoci majú skúsenosti v oblasti hodnotenia žiakov). V škálovateľných online vzdelávacích prostrediach by sa takáto kultúra mohla rozvíjať prostredníctvom poskytovania:

- vzdelávania a usmerňovania účastníkov kurzov týkajúceho sa poskytovania a prijímania spätnej väzby, a to uvádzaním príkladov expertnej spätnej väzby, zdôrazňovaním kľúčových vlastností efektívnej spätnej väzby, ako sú včasnosť, konštruktívne pripomienky, podrobné a konkrétne návrhy na konkrétne zmeny, tón atď.,
- dôkazy, ktoré jasne dokazujú prínos hodnotenia ostatných kolegov na online vzdelávacích kurzoch, ako aj výskumné zistenia o poskytovaní efektívnej spätnej väzby, ktoré sa takisto môžu uplatňovať u žiakov v každodennom vyučovaní.

- **Vyvinutie kvalitatívnych rámcov pre vzájomné hodnotenie**

v škálovateľných online kurzoch pre učiteľov. Aby vzájomné hodnotenie fungovalo ako spoľahlivý spôsob potvrdenia a potenciálne aj overenia postupu učiteľov, dôležitým faktorom pri vytváraní vhodných a účinných hodnotiacich procesov, nástrojov a usmernení sú dobre navrhnuté rámce. To by sa malo predosťriť a vysvetliť účastníkom kurzu, aby sa dosiahlo spoločné porozumenie.

- Priamym následkom by tak bolo spoľahlivejšie vzájomné hodnotenie. Hodnotenia

poskytnuté tromi kolegami v rámci projektu TeachUP boli spravidla v súlade s bodovaním od expertov (čo dokazuje spoľahlivosť hodnotiteľov). Zdôrazňuje to dôležitosť poskytovania dobre navrhnutého hodnotiaceho nástroja, ako je zoznam kritérií, v ktorom sa stanovujú jasné štandardy a kritériá s deskriptormi a príkladmi prác na rôznej výkonnostnej úrovni, pričom musia byť do vhodne navrhnutých kvalitatívnych rámcov zahrnuté všetky aspekty.

- Potvrdzovanie postupu v škálovateľných online kurzoch využívajúcich vzájomné hodnotenie vo veľkej miere závisí od formy procesov a nástrojov vzájomného hodnotenia a poskytovaného usmerňovania. Vyvinutie kvalitatívnych rámcov by preto zjednodušilo akreditáciu takýchto kurzov.

- **Návrh prístupu k hodnoteniu zohľadňujúceho účel, zameranie a škálu kurzov.** Zo zistení vyplýva, že vzájomné aj expertné hodnotenie môžu mať z hľadiska účastníkov jedinečné výhody a javia sa ako doplnkové. Poskytovatelia online kurzov spoliehajúci sa výlučne na vzájomné alebo na expertné hodnotenie by mohli preto nájsť systémy, ktoré umožňujú fungovanie oboch druhov hodnotenia zároveň.

Vzájomné hodnotenie v kontexte projektu TeachUP neslúžilo len na účel potvrdenia učebného procesu účastníkov, ale bolo takisto určené na sprostredkovanie budovania komunity a profesijnej výmeny poznatkov a na pomoc účastníkom pri učení sa o hodnotiacich procesoch, ktoré budú môcť použiť vo vlastnej praxi. Oba ciele sa ťažšie dosahujú expertným hodnotením. Pri online kurzoch však môžu byť prvky expertného hodnotenia stále užitočné pri zameraní sa na zavádzanie nových a komplexných obsahov a postupov. Vzhľadom na skutočnosť, že zahrnutie expertného hodnotenia je v škálovateľnom kontexte náročné a potenciálne nákladné, by sa okrem vzájomného hodnotenia mohlo účastníkom, ktorí si želajú podstatnejšiu a konštruktívnu kvalitatívnu spätnú väzbu k svojej práci, ponúkať dobrovoľné a platené expertné hodnotenie.

KOORDINÁTOR PROJEKTU

www.europeanschoolnet.org

Belgicko

VÝSKUMNÁ ORGANIZÁCIA

IRVAPP
RESEARCH INSTITUTE FOR
THE EVALUATION OF PUBLIC POLICIES

irvapp.fbk.eu

Taliansko

PARTNERI

irvapp.fbk.eu

Rakúsko

hitsa.ee

Estónsko

cti.gr

Grécko

oktatas.hu

Maďarsko

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
MCMXXII

leu.lt

Litva

nsa.smm.lt

Litva

education.gov.mt

Malta

cfaecentro-oeste.pt

Portugalsko

dge.mec.pt

Portugalsko

Universidade do Minho

uminho.pt

Portugalsko

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

mpc-edu.sk

Slovensko

uniza.sk

Slovensko

educalab.es

Španielsko

yegitek.meb.gov.tr

Turecko

gtcs.org.uk

Spojené
kráľovstvo

www.teachup.eun.org | [#TeachUP_eu](https://twitter.com/TeachUP_eu) |

[f groups/TeachUP.experimentation](https://www.facebook.com/groups/TeachUP.experimentation) | [@teachup@eun.org](mailto:teachup@eun.org)

Spolufinancované z
programu Európskej únie
Erasmus+

Podpora vydania tejto publikácie zo strany Európskej komisie nepredstavuje súhlas s jej obsahom. Publikácia odzrkadľuje výlučne názory jej autorov a Komisia nenesie zodpovednosť za akékoľvek potenciálne využitie informácií, ktoré obsahuje.